

GAZETA NARODOWA ROBCA

Sine ira et studio, quorum causas procul habeo.

C. TACIT.

Z WARSZAWY WE SRZODĘ DNIA 22. LUTEGO ROKU 1792.

Z prowincyi odbieramy wiadomości, przynoszące prawdziwą radość sercom obywatelskim, o zgodnym i przykładowym odprawowaniu sejmików, tudzież o szczerym i szlachetnym zapale narodu do wyborney konstytucyi naszej. Wojewodztwa, ziemie, i powiaty, które zaprzysięgły konstytucyą (procz wymienionych już w przeszłej gazecie) są następujące: Wojewodztwo Sandomirskie zaprzysięgło w Opatowie, ziemia Chełmska, wojewodztwo Sieradzkie, ziemia Dobrzyńska, wództwo Wileńskie, powiat Preński, powiat Lidzki, powiat Słonimski, powiat Piński, powiat Piński zarzeczny, wojewodztwo Mińskie, wództwo Smoleńskie w Olicie, powiat Starodubowski w Zyzmurach, Xtwo Zmudzkie w Rosieniach, Patt Szawelski, Patt Wolkowycki, Patt Sluczorzecki w wództwie Nowogrodzkim, Patt Merecki. — Wojewodztwa, Ziemie i Powiaty, które wysłały delegowanych, lub nakazały dziękczynienia za Ustawę Rządową, są następujące: wojewodztwo Poznańskie, wództwo Kaliskie, powiat Pyzdrowski, ziemia Wieluńska (która już dawniej zaprzysięgła) ziemia Warszawska, ziemia Liwska, powiat Koniński, zgodził się jednomyślnie na list do N. Pana z podziękowaniem za ustawę 3go maja. Wództwo Łęczyckie, powiat Czerstowski położył swoim następującym w laudem, umieścić zalecenie. — „Oświadczamy Najjaśniejszemu Panu, stanom sejmującym, Marszałkom sejmowym, wdzięczność najwyższą za konstytucyą rządową, która Polskę z nieładu i nierządu wyrwała, a w postaci szczęśliwej i poważnej postawiła. Dajemy sobie na wzajem wszyscy rękę; iż ktokolwiek przeciw tej konstytucyi powstanie, za burzyciela oyczyzny i nieprzyjaciela spokoyności publiczney poczytanym będzie. Przysięgamy słowem honoru szlacheckiego, iż tej konstytucyi nam szlachcie do obrony powierzonej, majątkiem, życiem, i orężem bronić będziemy, i nikomu nadwzględnie nie dozwolimy.”

Excerpt z listu pewnego Polaka pisanego z Florencyi dnia 27. Stycznia 1792. Roku.

Nie umiem ci wyrazić, co za rokosz, po przeszłej hańbie, żyć w tych czasach chlubney konstytucyi, w obcych krajach Polakowi, i słyżeć wszystkich cudzoziemców uwieczniających sławę Króla Polaka. Gdziekolwiek jesteśmy proszeni, wszędzie widzimy ozdobiane stoły bułtami naszego Króla, kolumnami z piramidami, na cześć konstytucyi i króla stawianymi; wszystkie onych zbieram napisy, bo wszystkie godne wielkości króla. — Wczoray będąc prezentowani dworowi tutejszemu, widzieliśmy z ukontentowaniem kolumnę z agatu wyfokości łokciowej, na podstawie z kalcedonu jednokrotnego z napisem:

*Lex nova, non solita**Lustravit luce Polonos.*

Mieliśmy honor rozmawiać z książęciem, pełnym przymiotów i dobroci; skończył rozmowę temi słowy o konstytucyi i Królu: — *„Szczęśliwy naród Polski, że ma tak wielkiego Króla! — Szczęśliwy Król Polski, że panuje tak godnym Obywatelom. — Polacy, którzy tu się znajdują, są ci: Worcellowie kuchmistrz: koron: Łosiowie, Walicki Wdzie Rawski, Łubieński, Chomiński, Olędzki, Potoccy młodzi Star: Szczerzeczcy, Akfak poseł Wołyński, Modzelewski Szamb: &c.*

Z Carogrodu d. 24. Grudnia. Kapitan bafza również cicho powrócił z swoim liniowym okrętem, jak z nim był wyszedł. Wiemy teraz dokładnie, iż do wszystkich warsztatów okrętowych wyszły rozkazy, aby się jak najlepiej w drzewo do budowy okrętów przysposabiali. — W Brusellach 20. turków udusić kazał za to, iż lud uciskali. — Poseł Szwedzki publiczną u porty miał audyencyą. — Hospodar Multański wiąże *Ipsitanti*, który w ostatniej wojnie dostał się w niewolę *Austryacką*, na d. 16. przybył do tej stolicy, lecz wraz otrzymał rozkaz od sultana, aby się do wioski swojej oddalił. Wnoszą tu, iż głowa jego, nie jest w największym bezpieczeństwie.

Z Wiednia dnia 6. Lutego. Do kassy miłosierdzia weszło w tym roku 116,569. złt: cesar: — Powracający z Berlina poseł Turecki, bawił przez dni kilka w pobliskiej tu wiosce *Schwechat* i jadł obiad u barona *Jacobi* posła *Pruskiego*. Względem dworu i ministerium naszego zachowuje największe incognito, i rozumieją, iż oczekiwać tu będzie na kolegę swego *Radib-effendi*, który jak się dowiadujemy, już blisko Wiednia znajduje się. — Listy z *Jas* donoszą, iż po podpisaniu pokoju, pierwszy pełnomocnik Turecki przyjechał P. *Bezborodko*, skrzyneczkę z różową essencyą. P. *Bezborodko* przyjmując ją, rzekł do przynoszącego: iż sumnienie jego nie dozwala mu przyjąć podarunek tak wielkiej ceny, że go jedynie wielka monarchini *Rossyjska* używać może, i że dar ten, nieodwłocznie jej przesyła. — Wojsko ku granicom francuzkim już ciągnąć zaczyna. Po odebraniu trwożliwych wiadomości z *Niderlandu*, cesarz hrabię *Colonitsch* wysłał z przepisaniami największej wagi.

Z Sztokholmu dnia 31. Stycznia. W przeszły piątek król wezwał wszystkie stany do wielkiej sali, i sejm w następującej zagaił mowie: „Już blisko lat 21. „upływa, kiedym Wpanów pierwszy raz jako król „Szwedzki, przed tron mój wezwał. Zasady państwa „były wzrzucone, zagrożona niepodległość jego, po-

„waga, którą sobie przodkowie wasi ziednali i okupi-
 „li wylewem krwi własnej, powaga ta zniknęła, woj-
 „sko były w nicości, wielka flotta na papierze,
 „mała, projektowana tylko, i zaledwie zaczęta. Kray
 „od obcych partyi rozdzierany, był ofiarą dumy kilku
 „możnych, bank ogłoszony z pieniędzy, żadnego be-
 „spieczęństwa dla osób; słowem całe powłóczne do-
 „bro nad brzegiem przepaści. Potężne najwyższego
 „ramie, które kray ten od ostatniego upadku tylekroć
 „ratowało, nie ubliżyło i w tym momencie świętego
 „wsparcia swego; wszystko inną wzięło postać, czter-
 „naście lat pokoju nastąpiło po okropnych wzrusze-
 „niach. Jedność, zgoda, wzajemne zaufanie, iżeyfe-
 „mi czyniły prace moje, pomagały młodości i niedo-
 „świadczeniu, wspierały palającą gorliwość przywró-
 „cenia swego pierwszego jęj blasku. Dochody urzą-
 „dzeniemi zostały. Bank który bez gotowych pienię-
 „dzy, staraniom moim od was był powierzony, po 6.
 „latach wam przezemnie w doskonałym stanie powro-
 „cony został. Rolnictwo zakwitło, karność wprowa-
 „dzona do wojska, floty okryły morza, flaga *Szwedz-*
 „*ka* strzegła handlu naszego, i kto sobie wspominał,
 „czym państwo to było lat dwie przed tą epoką, za-
 „ledwie poymował, iż w tak krótkim czasie tak ważna
 „odmiana ukuteć się mogła. Z tajemnym ukon-
 „tentowaniem zastanawiam się nad wspomnieniem tych
 „szczęśliwych czasów pierwszych lat panowania moje-
 „go, na ów czas, nie było jeszcze rozdzielenia w umy-
 „słach, i rozumiano, iż powłóczna spokojność długie
 „obywatelom zarczała uszczęśliwienie. Nastąpiły in-
 „ne czasy; zdawało się, iż sprzykrzywszy sobie ten
 „stan szczęśliwy, trwać w nim dłużej niechcieliśmy,
 „i że tajemna w człowieku żądza prowadząca go do
 „niepokojności własnym dobrem wzgardziła. Po-
 „wstały burze, ożywił się duch niezgody, państwo w
 „karbach swoich wzruszyło się. Zapaliła się wojna,
 „wszystko w najniebezpieczniejszym okazało się położeniu,
 „znałem poruszenia umysłów, nie było mi tajno
 „na com się narażał; ale poruczyłem się całkiem
 „wielkomyślności narodu. Nie byłem zawiedziony,
 „zebrałem was. Ważne były obrady wasze; ale kray
 „prędkiej potrzebował pomocy; wojsko dowiodło, że
 „było z *Szwedów* złożone, pokazało, że się nieróżni od
 „przodków swoich; walczyło odważnie. *Finlandya* o-
 „caloną została, i pokoy przywrocony chwalebnie.
 „Ten jest bieg zdarzeń, które przeciąg lat 21. oznaczy-
 „ły; jeżeli nie wszystkie szczęśliwe, jeżeli nie wszy-
 „stkie pożyteczne były, wszystkie przynajmniej sła-
 „wnemi dla kraju stały się, i dowiodły obcym mocar-
 „stwom, że *Szwedzi* jeszcze umieją okrywać się sławą,
 „i że *Szwedzi* są mocnemi, kiedy są złączeni. Myśl tę
 „dawne nieszczęśliwości nasze wygładziły prawie z
 „pamięci, i tym mocniejszy uczyni wrażenie; iż wa-
 „szey odwadze, waszey stałości zostawiono było, dać
 „ten wielki przykład współczesnym waszym, w tym
 „właśnie czasie, kiedy potężny niegdyś naród, nasz dawny
 „sprzymierzeniec, tak smutne światu daje widowisko
 „skutków wyuzdanej anarchii, która narody do zguby
 „prowadzi. Pokoy sławy pełen stał się skutkiem sta-
 „łości waszey, pokoy pewny między dwoma niepodle-
 „głymi narodami, zawarty bez innego wdania się, procz
 „wzajemnego szacunku, który dwa te narody doświad-
 „czywszy wzajemnego męstwa i sił swoich, powzięły
 „ku sobie. Pokoy, który przez przyjaźne związki

„dwóch bliskich krewnych mocniejszy się staje, zape-
 „wniając mu wewnątrz spokojność, i powiększoną
 „w europie wziętość. Jeżeli ja osobą moją mogłem się
 „do tego przyczynić, cała moja zasługa w tym się chy-
 „ba znajduje, iż nie rozpaczalem o oyczyźnie mojej,
 „żem się nieomylił w mniemaniu, o wielkomyślności
 „narodu, żem waszą stałość, waszą szlachetność, waszą
 „dla oyczyzny gorliwość szacować umiał, żem po-
 „kazał iż naród *Szwedzki*, kiedy króla na czele swym
 „widzi, w niebezpiecznych przygodach nigdy go
 „nie opuści. Po tych to rozmaitych odmianach, dzisiaj
 „was przyjmuję, i z jakim rozrzewnieniem przychodzi
 „mi przed tronem moim widzieć was zebranych, wy
 „cnotliwi i odważni *Szwedzi*, moi ukochani i wierni
 „poddani; z jakim rozrzewnieniem widzę was, kiedy
 „sobie przywodzę na pamięć, z jaką gorliwością każdy
 „stan pomagał mi w tych tak trudnych okolicznościach,
 „kiedy pomiędzy wami szlachta i rycerze postrzegam
 „tych, których obok mnie walczących widziałem, któ-
 „rzy przezornością, odwagą, zasługami, zwycięstwami
 „nawet, okazali się prawdziwymi rycerzami *Szwedzkie-*
 „*mi*, i którzy w tym gronie stawali z znakami honoru
 „które albo na placu bitwy, albo na burzliwych morza
 „walach zyskali, których oglądam okrytych chwalebne-
 „mi bliznami wieczną pamiątką nieustraszonego ich
 „męstwa; z jaką radością przypominam sobie wierną
 „gorliwość twoją stanie duchowny, wy, którzyście w
 „modłach i naukach waszych do ludu, wlewali w nich
 „ciężkich przygod, ducha stałości i męstwa, którzyście
 „powierzonego wam urzędowania użyli do wzmocnie-
 „nia tych związków, które króla łączą z narodem. —
 „Kiedy te czasy przywodzę, jakżebyłem mógł zapomnieć,
 „tego szlachetnego ubiegania się, które stan miewski o-
 „kazał w wystawieniu floty galerowej, gdy ta po sła-
 „wnej bitwie przeciw siłom w dwójnasób liczniejszy
 „prędkiej potrzebowała pomocy. Gdybym się nawet
 „tey niewdzięczności dopuścił, potomność niezamiecha-
 „łaby nigdy tego dowodu zamożności waszey, i wasze-
 „go do oyczyzny przywiązania; będzie kiedyś w księ-
 „gach dziejów wpisany, jak każde prawie miasto bu-
 „dowało zbroyne statki, i jak europa w przeciągu sze-
 „ściu miesięcy, uyrzała flotę trzy razy większą nad tę,
 „którą już za zniszczoną miała, jak ją widziała na mo-
 „rzu szukającą nowych walek, i załaniającą wszystkie
 „brzegi nasze. Wy zaś użyteczni i pracowici mężowie
 „z stanu wiejskiego, wy, którzyście okazali, iż jesteście
 „takiemi, jakimiście zawsze byli, jakimi was nie-
 „przyjaciele kraju uciskający lub ośwobodziciele pod
 „znakami *Karola Knutson*, i *Gustawa Erikson*, co mówię
 „jakimi we wszystkich czasach widziano, wy, którzy-
 „ście wszyscy biegli do obrony kraju, którzyście tey
 „obronie poświęcili dzieci wasze, którzyście porzuca-
 „jąc plugi, albo wstępowali na statki ręką waszą zbu-
 „dowane, albo tą ręką sypaliście twierdze załaniają-
 „ce oyczyznę waszą! wam wdzięczność mą oświadczyć
 „nieznajduję słów innych nad te: wyście się okazali
 „prawdziwymi *Szwedami*, wyście dowiedli, iż jeste-
 „cie następcomi tych, o których *Gustaw Waza* powie-
 „dział: *Bóg i rolnicy Szwedzcy*. Gdy zewnętrzna spo-
 „kojność już dziś przywroconą została, pozostaje nam
 „jeszcze równie ważne dzieło do ukuteć, to jest
 „urządzenie dochodów, które wojna zachwiała, i ten
 „jest cel zgromadzenia się waszego. W uwiadomieniach
 „które współbraciom waszym do deputacyi przestałem,

„wyrzycie, iż to co się dziś znajduje, więcej wynosi, niżeli rozumiecie, i że jeśli uchwały wasze będą zgodnymi, nie będzie potrzeby nakładać większych ciężarów nad te, które dziś ponosicie. — Zwołałem was w tym czasie, kiedy szalony zawrót inne kraje poburzył, w czasie, w którym niejednen z panujących zastanowiłby się nad zapalem, który liczne zgromadzenia wzbudzać zwykły; ale ja nie lękałem się tego; spuściłem się na przywiązanie, i na szczerość, z którymi radzić będziecie o powszechnę potrzebie, a gdy uprzedziłem was moją naprzeciw wam ufnością, krok tak otwarty, niemoże obiecywać, tylko uszczęśliwienie każdego, wzmożenie państwa, szacunek u obcych, i o spokojność powszechną. Do skutecznego tak wielkiego dzieła blagam najwyższego, aby zlać na was ducha, jedności, światło, i wspierał was dzielną i swą pomocą.”

Po zagajeniu seymu przez króla, znajdujący się w Gesle ministrowie zagraniczni, to jest: *Moskiewski, Cesarzowski, Pruski, Angielski, i Polski*, powrócili nazad do Sztokholmu.

Z Londynu d. 3. Lutego. Parlament Angielski.

Po wyjściu króla z izby wyższej, W. Kanclerz raz jeszcze od tronu adres przeczytać kazał, za który podziękowanie uchwalono. — W izbie niższej P. Grey z strony opozycji sprzeciwiał się podobnemu podziękowaniu; chciał, ażeby w adresie do króla umieszczone były te słowa: że gdy wojna w Indjach tak długo się ciągnie, nie masz nadziei, ażeby się jeszcze tak przedko skończyła, jak to już namienionym było w przedostatniej mowie królewskiej, przed otwarciem w ow czas parlamentu. — P. Dundas minister departamentu indygow wschodnich, odpowiadał. P. Grey, przydał: iż sądząc po tym, co dotąd wojsko lorda Cornwallisa uczyniło, nie tylko prędki nastąpić może pokój, ale nawet podbicie całego Indostanu. — Major Maitland, który sam był w Indjach, oświadczył: iż to, co lord Cornwallis dotąd uczynił, nie warto jest podziękowania, że przymierze z Maratami i Nizam, ma tylko łupieztwo w celu, którym gdy się te narody nasycą, obrocą potym bronią swoją przeciw własnym sprzymierzeńcom; że gdyby wojna ta nie była zaczęta, summy pieniężne z indy przesyłaneby były do Anglii, zamiast że dzisiaj z Anglii wysyłają się do Indyów. — Gdy wielu posłów mówiło za podziękowaniem królowi, powstał P. Fox i gorąco popierał to, co stronnicy jego utrzymywali. — P. Pitt odpowiadał na wszystko w sposób jak najdokładniejszy, zwrocił się potym do stanu dochodów naszych, i wystawił go wielce kwitnącym; obrachowanie, którym P. Pitt wniosek swój popierał, było następujące: Dochód w roku 1791. wynosił do 16,690,000. funt: szterl: Dochody poprzedniczych dwóch lat wynosiły do 16,600,000. W liczbie zatym średnio proporcjonalnej trzech poprzedniczych lat 16,400,000. czterech zaś dawniejszych lat 16,200,000. — Wydatki wynosić wyżej nie będą, jak 15,800,000. tak dalece: iż po wniściu podatków z ostatniego roku, zostaje 900,000. funt: szterl: w skarbie publicznym; względem tej superaty podobnie rozrządzić zamysła: 200,000. funt: szterl: przydać do summy wyznaczonej na umorzenie długu narodowego; 200,000. funt: szterl: na zmniejszenie niektórych podatków: zbywających zaś 500,000. zostać się mają w skarbie na nadzwyczajne wydatki; gdyby się po kilku latach pokazało, że i

ta summa użyta być może, na ten czas równie obrotową będzie na umorzenie narodowego długu. — Względem ostatniego uzbrajania się przeciw *Moskowie* utrzymywaliśmy: iż to nie kosztowało więcej jak 130,000. funt: szterl: gdyż największa część potrzebnych do uzbrojenia floty artykułów, przygotowanych już było, w czasie uzbrojenia przeciw *Hiszpanii* czynionych. — Co się tycze podatków znieść się w tym roku mających, najuciążliwsze dla ludu są następujące: ostatnie pomnożenie opłaty od flodu; podatek na fury i wozy szkodliwy jest rolnictwu; podatek na służące kobiety; podatek puł peny (czyli 3. gr: pol:) od każdego funta świec; nakoniec podatek 3. szelagów (6. złotych polskich) na domy mniej jak 7. okien mające, przez co ubodzy ludzie uciśnionemi byli. — Po niejakich sporach gdy przyszło do wotowania na podziękowanie królowi, podziękowanie to, utrzymało się 209. kreskami przeciwko 85.; tak dalece iż ministerium ma za sobą większość 124. kreszek.

Z wyspy *Jamaiki* nieprzyjemne bardzo nadeszły wiadomości, iż emissaryusze podbudzają tam murzynów do podobnego buntu jak w *St. Domingo*, i że spisek ten, nim go odkryto, dosyć się był wzmocił. Wicegubernator wydał natychmiast obwieszczenie, aby milicje krajowe zbierały się; używa oraz wszystkich sposobów do odwrócenia niebezpieczeństwa.

P. Ewart tak czynnie i zręcznie sprawujący urząd posła W. Brytanii przy dworze *Berlińskim*, umarł w Bath.

Sprawa P. *Hastings* dnia 14. tego miesiąca rozpocznie się znowu w izbie wyższej.

Z *Frankfortu* dnia 4. Lutego. Obydwa bracia królewscy i P. *Calonne* chorują w Koblenc. — Nuncyusz Papielski w *Wenecyi* rozkazał przytrzymać Neapolitańczyka jednego i posłał go do Rzymu; człowiek ten pojął był siedm żon i z ostatnią chciał się już żenić. Wyšlo tu piśmo pod tytułem: *Bezstronne rozwiązanie pytania: czyli Imperatorowa moskiewska przez pokój Cieszyński zyskała prawo do gwarancji pokoju Westfalskiego, i czyli jak gwarantka może dziś czynić naprzeciw francji?*

Z *Genewy* dnia 24. Stycznia. Od dni pięciu zakłada się oboz z wojsk *Piemontskich i Hiszpańskich* pod *Belotte*. Korpusa spieszenie ciągną. Wczoray w wieczor 2,000. ludzi nadeszło. Mówią, iż P. *la Fayette* w kraju *Gex* kordon zaciągnie.

Z *Paryża* dnia 3. Lutego.

Zgromadzenie Narodowe Prawodawcze.

Na sessyi d. 30. stycznia. Czytano adres od obywatelów z *Brest* odpowiadających na oskarżenie czynione przeciw nim o bunt; zaręczają posłuszeństwo dla prawa i przywiązanie do rządu. — Dalsze roztrząsanie względem projektu o paszportach, wniesionego przez P. *Codet* imieniem deputacyi prawodawczej. — P. *le Montey* w rozsądnej mowie, przekłada niebezpieczeństwa dla wolności osobistej obywatelów, wynikające z projektu deputacyi. Po niektórych sporach następujące artykuły uchwalono: 1mo. Każda osoba, która będzie chciała podróż w królestwie odprawiać, obowiązana jest mieć paszport, poki inż w tej mierze rozrządzenie nie nastąpi. 2do. Paszport zawierać będzie imiona osób, ich wiek, profesyja, miejsce zamieszkania, i wyrażenie

czy są *francuzami*, czy cudzoziemcami. Każdy paszport będzie służyć iedney tylko osobie. 3to. Paszporty będą podpisane przez urzędnika municypalnego, i przez tego któremu są dane; a w przypadku, gdyby ten pisać nie umiał, będzie o tym wzmiankowane na paszporcie, i w rejestrach municypalności. 4to. *Francuzi* lub cudzoziemcy, którzy zechcą wyjść z królestwa, obowiązani będą dopełniać warunki przepisane w powyższych artykułach, i mieć wyrażono na paszportach, iż chcą wychodzić z królestwa, które paszporta w departamentach nadgranicznych przewidowane być mają. — Ten ostatni artykuł wzniesił niezmierną wrzawę.

Na sessyi d. 31. Czytano adres podpisany przez obywatelki miasta *Delbeck* w departamencie *de la Dordogne*, które zebrane w towarzystwo postanowiły uzbroić się, a to bądź dla obrony własnych siedlisk, bądź dla towarzyszenia mężom, dzieciom, i braciom swoim na placu zwycięstwa. — *P. Mouisset* imieniem deputacyi dekretów, przynosi 2. dekret dla których król sankcją swoją wstrzymał z przyczyny nieformalności, i które strażnik pieczęci odesłał z przyłączeniem uwag swoich. Te poprawiono. — Dależ roztrząsanie projektu paszportów. Artykuły następujące uchwalono. 5to. Obycy chcące wejść w królestwo, wezmą paszport u pierwszej municypalności granicznej. 6to. Paszporta wydawane będą na papierze ciepłowanym, a ci którym służyć będą, zapłacą papier i ciepło. 7mo. Pułki policyjne, gwardye narodowe, i wojsko regularne w służbie będące, wyciągać będą od podróżnych pokazania paszportu. Rozkaz zaś wydany przez komendanta wojskowego, zastąpi miejsce paszportu dla każdego wojskowego aktualnie służącego, pod komendą oficera, który rozkaz podpisał. 8vo. Podróżni którzy paszportów nie okażą, i nie będą mieć kaucyi obywatela osiadłego, zaprowadzeni zostaną przed urzędników municypalnych, którzy ich wysłuchają. 9to. Urzędnicy municypalni podług odpowiedzi podróżnego, będą mogli albo pozwolić mu dalszej podróży, albo onego zatrzymać. 10mo. Czas aresztu nie będzie mógł być dłuższym nad miesiąc, wyjąwszy gdy jakie oskarżenie na zatrzymanego zaniefione będzie. 11mo. Jeżeli po upłynionym czasie aresztu, żadnego dostarczającego oświecenia względem zatrzymanego nie będzie, sędzia pokoju dowiedziawszy się o miejsce, na które zatrzymany udać się pragnie, każe mu wydać paszport, z wyrażeniem drogi, od której podróżny nie będzie mógł zboczyć. 12mo. Kopia tego paszportu rozłożana będzie po całym trakcie podróżnego do pułków policyjnych. 13to. Jeżeli taki podróżny zboczy z drogi temu przepisanej, zatrzymany będzie i zaprowadzony przed urzędników municypalnych w miejscu aresztowania. — Minister wojenny przynosi listę officerów, którzy ranę swoją postradali, prosi, ażeby ta lista rozgłaszana nie była. Odesłano do deputacyi wojskowej, i uchwalono: iż poki pilne interesa zakończone nie zostaną, deputacye skarbowe, wojskowe i dyplomatyczne, na każdej sessyi słuchane będą. — Tegoż dnia na sessyi wieczornej, po raporcie uczynionym od *P. Chaudier* od deputacyi wojskowej, uchwalono: iż na wniosek marszałka *de Rochambeau*, żądającego: ażeby 3. posłom wolno było służyć w wojsku polnocnym, deliberacya miejsca nie ma, gdy takowy wniosek nie jest zgodny z konstytucją. — Odesłano do deputacyi kunsztów roztrząsanie nowego wynalazku podanego przez *P. Barthelemi*, względem łatwiejszej i mniej kosztownej fabrykacyi prochu.

Na sessyi d. 1. lutego *P. Amelot* donosi: iż d. 3. spalonych będzie za 7. millionów asygnatów, przez co summa spalonych asygnatów 398. millionów wyniesie. — Znowu skargi zaniefiono na postępowanie *hiszpanów z francuzami*, i na przygotowania nad granicą czynione. Kazano, ażeby minister interesów zagranicznych, dał uwiadomienie o korespondencyi swojej z *Hiszpanią*. Dależ artykuły względem paszportów uchwalono. 14to. Podróżny powtórnie zatrzymany, examinowany będzie przez urzędników municypalnych, którzy znowu mogą dać mu paszport, albo go zatrzymać. 15to. Ustanowiona będzie jedna forma paszportów dla całego królestwa. 16to. Każdy *Francuz*, który weźmie w paszporcie imię zmyślone, odesłany będzie do policyi poprawczej, która osądzić będzie go mogła na areszt nie krótszy jak 3. miesięcy, a nie dłuższy roku. *P. Koch* imieniem deputacyi dyplomatycznej, składa relacyą względem *conclusum* seymu *ratyzybońskiego*, i listu okólnego, w którym cesarz nakazuje uzbrojenie cyrkulów *rzeszy niemieckiej*. O czym taki projekt dekretu wnosi. „Z. N. wysłuchawszy raportu przez deputacyą dyplomatyczną uczynionego, względem *conclusum* seymu i listu okólnego cesarza, stanowi co następuje. Stosownie do dekretów d. 28. października 1790. d. 19. czerwca 1791. tudzież 14. stycznia teraźniejszego roku; prawa ściągające się do feodalności wezmą swoją zupełną exekucyą, względem książąt *niemieckich*, posiadających w *Alzacji* i *Lotaryngii* mających. Król obowiązany będzie kontynuować negocyacye, i ułożyć indemnizacye im należne, w sposób nayszkodniejszy z sprawliwością, i konstytucją *francuską*. — Raport i projekt drukować kazano. — Prezydent oznajmuje, iż *P. Bourbon Montmorency* znany pod imieniem kawalera *de Crequi*, już kilka listów do niego pisał, w bardzo żywych i ufzczypliwych wyrazach; na które nie byłby zważał, gdyby tenże *P. Crequi* otoczony 60. osobami, sam mu dzisiaj nie oddał jeszcze jednego listu, zawierającego szkalowania i pogroźki na Z. N. Ten list czytano. Wielu chciało, ażeby *P. Crequi* odesłany był do policyi poprawczej, ale biorąc ten postępek za dowód pomieszania zmyśłów, odrzucono tę materyą.

Tegoż dnia na sessyi wieczornej, projekt podany przez *P. Herault* względem porządku w pracach i deliberacyach Z. N., przyjęto. — Podniesiono oskarżenie deputacyi morskiej, na ministra morskiego. Rzecz ta do 12. godziny w noc całą sessyą zatrudniła. *P. Cavelier* imieniem deputacyi morskiej, przywiodłszy: iż minister rozmaite fałsze popełnił wśród ciała prawodawczego, zwłaszcza, gdy twierdził: iż żadnych officerów morskich nie ma wyszłych z królestwa, a rewia świeżo w *Brest* czyniona okazała iż więcej 600. ich brakuje; przeto deputacya trwa w żądaniu, ażeby królowi oznajmiono było, iż minister morśki stracił ufność narodu. Spor i wrzawa gdy nakoniec dozwoliły prezydentowi zbierać zdania, dwa razy większość wątpliwą okazała się. Przyśtoąpiono więc *ad turnum* po imieniu każdego posła, w którym 193. głosów było za projektem deputacyi morskiej, a 208. odrzuciło go.

Z Tryestu dnia 11. Stycznia. Niektóre listy donoszą, iż flota *Moskiewska* i *Szwedzka* na przyzłą wiosnę na frzodziemnym morzu okazać się mają, i najprzód na *Korsykę* uderzyć. *Z Egiptu* donoszą: iż 600.000. ludzi na powietrze wymarło, do czego głód nie pomógł się przyczynić.

SUPLEMENT

D O

GAZETY NARODOWEY I OBCEY.

z WARSZAWY DNIA 22. LUTEGO ROKU 1792.

Reszta sądu trybunalskiego koron: prawo dnia 19. Stycznia roku 1792. uchwalone.

Rota przysięgi Pisarza Aktowego.

„Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszchemogącemu w Troycy S. jedyemu, iako powinności urzędu mego dla pisarzów aktowych przepisane, wiernie i pilnie dopełniać będę; wszystkie zlecenia od sądu mnie dane uskutecznię, i onym posłuszny będę, nad wyznaczoną prawem opłatę większą wyciągać, ani dobrowolnie nawet ofiarowanej przyjmować nie będę, i w całym urzędowaniu prawo i przepisy jego za prawo mieć będę, co wszystko obowiązuję się dopełnić pod odpowiedzialnością z ofoby i majątku mego, tak mi P. Boże dopomóż i niewinna Syna jego męka.”

Rota przysięgi Instygatora sądu.

„Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszchemogącemu w Troycy S. jedyemu, jako sądowi we wszystkich nakazach do mnie ściągających się posłuszny będę, też nakazy i rezolucye sądowe dopełnię, i uskutecznię, oraz wszelkie obowiązki dla Instygatorów sądu przepisane wykonywać jak najszybciej będę, tak mi panie Boże dopomóż i niewinna Syna jego męka.”

Rota Przysięgi Woźnych.

„Ja N. przysięgam P. Bogu wszchemogącemu w Troycy świętej jedyemu, jako Sądowi we wszystkich jego rozkazach do mnie ściągających się posłuszny będę, też rozkazy i rezolucye sądowe mnie do położenia, lub oznajmienia stronom zlecane, tymże stronom oddawać, i do najbliższej ich wiadomości, jaka tylko z mego strony dopełniona być może, donosić, oraz zeznania położonych i oznajmionych najwierniej bez żadnej przewłoki czynić, opłaty większej nad wyznaczoną prawem od stron wymagać nie będę; zgoda wszystkie powinności prawem przepisane najszybciej dopełniać pod odpowiedzialnością sądowi z ofoby i majątku mego obowiązuję się; tak mi panie Boże dopomóż, i niewinna Syna jego męka.”

SĄD TRYBUNALSKI.

w Wielkim Xięstwie Litewskim. Prawo dnia 19. Stycznia roku 1792. uchwalone.

Zarządzać potrzebom przez posłów ziemskich W. X. Litt: przełożonym, a odmiany składu trybunału dotąd byłego, niemniej dostateczniejszego obowiązków tegoż opisu żądających; My król, wraz z stanami skonfederowanymi mieć chcemy, i stanowimy, co następuje.

ARTYKUŁ I.

O miejscu trybunałów Litewskich, i o zarządzeniu tak bezpieczeństwa, iako też powadze tychże.

1mo. Miejscem będzie dla trybunału głównego ziemskiego w W. X. Litt: miasto Wilno, a w nim dom sądowy w zamku, expensem skarbu publicznego wyreparowanym być mający, stołownie do prawa niniejszego, i z tegoż funduszu utrzymywany, a dom takowy do żadnego partykularnego zamiaru, lub mieszkania od kogożkolwiek używanym być nie ma.

2do. W tym samym mieście Wilnie po konkluzji trybunału głównego ziemskiego, sądzić się będzie udziel-

nie trybunał duchowny, albo sąd ultymarny *compositi iudicii*.

3tio. Kommissyi woyskowej O. N. zalecamy, ażeby bądź użyciem chorągwi trybunalskiej, dotąd temuż najwyższemu sądowi przywłaszczoney, bądź innym żołnierzem krajowym, izby sądowe asystencyą przyzwoitą, a wieże i więzienia potrzebną strażą opatrywała, i końcem uskuteczniem tego prawa, ordynanse potrzebne wydała.

ARTYKUŁ II.

Skład trybunałów, i wewnętrzny w tychże porządek.

1mo. Trybunał główny ziemski składać się będzie z deputatów, których kaźden seymik W. X. Litt: tak w dawnych wojewodztwach i powiatach, iak z podzielenia się nowo wynikłych, odtąd po iednemu tylko wybierać ma w myśli prawa o seymikach, między którymi deputatami w liczbie trzydziestu czterech być mającemi, w kaźdym przypadku kolei niniejszym prawem nakazaney, tey prawidło ma być prawo rozkładu seymików, i w nim porządek umieszczony powiatów, tak dawnych, iak nowo z podzielenia się wynikłych w kaźdym wojewodztwie.

2do. Urzędnikami trybunału głównego ziemskiego będą: Prezydujący, cenfor i pisarz, a officyalistami tegoż, regenci i instygatorowie, oprócz woźnych, slug sądowych.

3tio. Deputaci wybrani, i zaprzysięgli zaraz po wyborze swoim na seymiku rotą poniżej przepisaną, ziechać się będą obligowani wszyscy do Wilna, na poniedziałek po pierwszym maia zaraz przypadający, tak roku teraźniejszego 1792. iak i podobnie w dalszych latach: i nie oddalając się, być koniecznie przytomnemi przez cały czas iurydykcyi, oprócz choroby iedynie obłożney, którey realność po wyzdrowieniu, przysięgą na najpierwszey sessyi sądowej usprawiedliwić kaźden deputat, i za kaźdym choroby obłożney zdarzeniem, winien będzie.

4to. Na dniu iako wyżej, chociażby święto przypadało, plenum wszystkich deputatów do izby sądowej zebrane, po odbyciu pierwey zwykłego nabożeństwa, pod prezydencyą deputata z kolei wojewodztw i powiatów, która się co rok odmieniać będzie, a od wojewodztwa Wileńskiego pocznie się, załatwi rugi względnie obiekcyi iakieby się zdarzyć mogły przeciwko deputatom, i tychże obiorowi nieprawnemu przez decyzyą *in ocluso* tych tylko deputatów, przeciwko którym

nie będzie żadnego zarzutu. Jako zaś objecka od decyzji rugow ufuwać każdego deputata będzie, tak tym bardziej od prezydencyi na rugach z kolei iako wyżey, a w tym ostatnim przypadku ma być przy łasce trybunałki ten z porządku wojewodztw, lub powiatów deputat, który nie będzie pod objecką, a w następnym roku podobna na rugach prezydencyi nie w górę powracać, lecz kontynuowaną w dalszej kolei być ma i powinna będzie.

5to. Po odbyciu rugow, przystąpi *plenum* do obrania sobie losem prezydującego, i censorsa, na pierwszy tydzień, a to w sposobie, iż we środku izby sądowej, i w obecności arbitrow postawione będzie na stole naczynie blaszane, otwor z boku mające taki tylko, ażeby się ręka dziecinna wcisnąć mogła, do którego przy łasce będący deputat, po okazaniu publiczności, że jest próżne, tyle galek białych rowney wielkości, jedną po drugiej w przytomności wszystkich przez otwór wpuszczać będzie, ile osób *plenum* składających odrachnie, pilnie wszakże dostrzegając tego, ażeby między owemi galkami, dwie tylko były, udzielniemi literami znaczone, jedna, to jest literą: P. a druga literą: C. to wypełniwszy deputat czasowie prezydujący, podaną sobie mieć będzie z przygotowania w kancelaryi listę deputatów wszystkich, z których po jednym miejscu swoje zasiadłszy, gdy każdego deputata podobnie na swoim miejscu siedzącego porządkiem wojewodztw i powiatów głosić pocznie, dziecie do lat siedmiu najstarsze dobywać po iedney gאלce będzie, a ta, publiczności przez instygatora okazana, iaką będzie, i przez tegoż prezydującego przyniesiona. Ten na liście sobie od kancelaryi podanej zapisze, i tak kolejno dobywane przez dziecie gאלki, zapisywać ma obok imienia głószonogo deputata; poki obydwie gאלki, co literami oznaczone będą, z naczynia wydobyte niezoftaną. Co gdy się dopełni, ten z deputatów za przywołaniem przezwiska, którego gאלka pod literą: P. dobytą zostanie za prezydującego, a drugi pod literą C. za censorsa ogłoszonemi będą: po czym dalsze wyciąganie galek ustanie i deputat przy łasce czasowo będący, zakonotowałszy wypadł z losu elekcyj, ustąpić miejsca nowo obranemu prezydentowi winien będzie.

6to. Po obraniu prezydującego na pierwszy tydzień, *plenum* trybunału głównego ziemskiego odsądzać zaraz pocznie sprawy prawem niniejszym *pleno* ścięcznie oddane, poczynając od tych, które z przyczyny *paritatis*, do rezolucyi, *ante omnes causas* z przeszłego trybunału kompletu pozostań, a w najpierwszą sobotę, oprócz święta w ten dzień przypadającego, po rozpoczęty iurydykcyi trybunału głównego, *plenum* na dwie izby rozdzieli się.

(Reszta potym.)

Z Gallicyi dnia 4. Lutego. Na dniu 2. Lutego we Lwowie, u pani Vanel, trzymającej pensyą, dany był koncert z pantomimą i baletem do zadziwienia wszystkich przytomnych. Imiona dam grających są następujące = JPanna hrab: Ostrorog rotmistrzowna. JPanna hrab: Jaworska szambel: JPanna Zbykalska miecznik: Zytomir: JPanna Tworzewska podkom: Halic: JPanna hrab: Ostrorog, JPanny Gibowny: najznaczniej w tańcu i graniu na klawikorcie celowały inne damy = JPanna Stoiowska

burg: krak: JPanna Bratkowska szambel: J. K. Mci, JP. Orłowska sędz: kamieniec: JPanny Stoneckie skarbnik: Latycz: najszczegulniej zaś obrocila wszystkich oczy, pięcioletnia dama, która tańcowała *solo* tak pięknie i tak składnie, iż powszechnie ściągawszy zadziwienie, powszechny okłask zyskała.

DONIESIENIA z WARSZAWY.

DNIA 22. LUTEGO 1792. ROKU.

Znaydują się książki do przedania następujące. 1. *Adwokat Polski*, ta okazuje nierząd, zdzierstwa, podeyscia, oraz przy czyny rozmnożenia się Polickiej palestry; naucza plenipotentów wszystkich iak się w sprawach sobie powierzonych sprawować mają; nakoniec przepisuje prawidła do urzędzenia iurydyków w Policzce &c. cena na kleiowym zł: 3. na wodnym zł: 2. gr: 15. — 2. *Postylion z trąbką Warszawską* o konstytucyi d. 3. Maia, o rozdaniu nowych podatków, o magnatach ambicji, o policyi, o starych patronach &c. cena zł: 1. gr: 15. 3. *Dzwon z addytamentem*. o duchowieństwie, o jurytach, o lichwiarzach, o szulerach, o bankrutach kupcach, o doktorach &c. cena zł: 1. gr: 7½. Tych dostać można w warszawie, u PP. Dufour w starym mieście, u Netto na krakowskim przedmieściu przy zamku i w innych miejscach.

Dziennika Ekonom: handlo: cz: IV. R. terażniejszego na 15. Lutego, wyszła z druku, zajmuje w sobie. 1. Sposoby pewne i doświadczone we Francyi zachowania pszenicy od śnieci, podane od Króla Jmci naszego dla użytku powszechnego do Dziennika. 2. Doniesienie o drzewkach fruktowych i różnych naftonach z Anglii, Holandyi, i różnych zagranicznych krajów sprowadzone p. A. P. Au: do Warszawy do przedania na Bielinach Nro. 1370. *Prenumerata* na ten dziennik jest każdego czasu, ale biorąc wy szło od nowego roku części, na rok kosztuje zł: 24. a z pocztą zł: 12. na pół-roku przez połowę, adres przez pocztę do JP. Arciszewskiego kassjera gazet i dzienników, a bez poczty prosto do ekspedycyi dziennika na krak: przedm: Nro 366. wedle dzwonnicy XX. Bernardynów.

We czwartek dnia 23. i w piątek dnia 24. Lutego odprawić się będzie aukcja, w pałacu JW. Chreptowicza Podkanclerzego Litt: przez Michała Grölla, aukcyonatora uprzywilejowanego na rzeczy następujące iako to: suknie męskie i damskie, komody mahonowe fornirowane, stoły, gotowalnie, mahonowe, fortepiano, piwo Angielskie, wino Węgierkie, książki Francuzkie i Łacinskie, czekolada, karty Francuzkie, herbata Chinska, i inne różne rzeczy od godziny drugiej po południu, aż do godziny 7. z wieczora.

Kommissya Policyi O. N. znając iak wielce społeczeństwo interesować powinna znajomość tych osób, które litością nad cierpiącemi niedostatkami, dla kalektwa lub starości tknięte, chętnie swoim wygodom uymę czynią dla udzielenia tym prawdziwie nędznym; chciała kazać wydrukować nazwiska wszystkich tych, którzy do czasowej składki na utrzymywanie żebraków i kaleków z ulic zabranych pisali się. Lecz, że niektórzy z tej liczby przyiaciół ludzkości wypraszałi się od tego wymienienia; przeto kommissya Policyi O. N. publiczności tylko do wiadomości podaje summy, iakie z tych ofiar czasowych weszły i wchodzić mają. Weszło z ofiar rocznych zł: 1,732. ofiary półroczne wynoszą zł: 398. ofiary kwartalne złotych 297. ofiary miesięczne złotych 2,298. gr: 15. a że dla niewiadomości miejsca, gdzie takowe ofiary mają być przyjmowane, zaległości okazują się; przeto kommissya Policyi O. N. uprasza, ażeby takowe składki, oddane lub odebrane były, do Ur: Tolkmity, kassjera kommissyi, mieszkającego na długiej ulicy, w domie JW. Chreptowicza Podkanclerzego W. X. Litt: pod Nrem 542.

Pewna osoba życzyłaby sobie utrzymywać pensyą dla dzieci obojey płci na prowincyi do języków Francuzkiego i Niemieckiego: ktoby więc żadał takowej osoby, nadgłosić się ma do P. Dufour drukarza J. K. Mci w rynku M. S. W.